

nederlandse christelijke radio vereniging

schuttersweg 8-10 hilversum telefoon 035 - 13651/17951 telex 43249

De heer W. Stoppelenburg,
Verzetslaan 31,
7943 CK MEPPEL.

onze ref. MA/KB/IJ/571 uw ref. hilversum, 16.10.1979
betr.: comp. "Ein feste Burg ist unser Gott".

Geachte heer Stoppelenburg,

Uw compositie voor soli, koor en orkest over "Ein feste Burg"
hebben wij aandachtig vanuit de partituur bekeken en door middel
van het bijgevoegde cassettebandje beluisterd.

Zodoende was het ons mogelijk een goede indruk te krijgen, ondanks
de bepaald niet vlekkeloze uitvoering door de C.O.V. te Assen. We
nemen echter aan dat het een eerste uitvoering betrof, en hebben
er begrip voor, dat aan de niet geringe eisen die de partituur
stelt, nog niet door alle uitvoerenden voldaan kon worden.

De compositie op zich getuigt van fantasie-voorstellingsvermogen en
creativiteit. Deze positieve eigenschappen blijken echter nog geen
voldoende garantie voor het componeren van een overtuigend werkstuk
van deze omvang. Voor ons besef geeft het gebruik van het oorspronke-
lijke rythme, naast de iso-metrische koorzettingen, die opeens veel
conventioneler aandoen dat het eigentijdse idioom van de overige de-
len, het geheel iets dualistisch. Met begrip voor de combinatie-
mogelijkheid, lijkt ons de triolenversie (pag. 92 maat 390 sopraan
en bariton) wel erg ver verwijderd van het oorspronkelijke. Vooral na
de boeiende fuga-expositie (pag. 59) werkt dit o.i. verlamdend.

In de voorgaande delen wordt in harmonisch opzicht veelvuldig gewerkt
met "querstanden". Door de frequentie waarin dit optreedt doet het
wat gewild aan, en dreigt tot een 'maniertje' te worden.

Wat betreft de instrumentatie, met name van de strijkers zou een uit-
gewogener gebruik gemaakt kunnen worden. Waarom is bijvoorbeeld in
Variatie 3 de contrabas een oktaaf hoger genoteerd dan de cello? Hier-

-2-

correspondentieadres: postbus 121 1200 JE hilversum

blad 2

datum 16.10.1979

De heer W. Stoppelenburg,
Verzetslaan 31,
7943 CK MEPPEL.

door verliest de contrabas zijn basisfunctie en het strijkorkest
zijn evenwicht.

Bij de houtblazers valt de veelvuldige herhaling van passages voor
fluit en klarinet op. Dat werkt op de duur wat vermoeiend. Het aan-
wenden van een Engelse hoorn zou meer gericht moeten worden op het
specifieke colôriet dat dit instrument eigen is.

Met deze opmerkingen, die uiteraard globaler zijn dan een totaal
compositorische analyse (die eigenlijk meer op de weg van een com-
positie-docent ligt) hebben wij uiting willen geven aan een positief
gerichte kritiek, omdat wij de indruk hebben dat een verdere ontwik-
keling op dit gebied zeker kan leiden tot het scheppen en uitwerken
van aanvaardbare composities in deze categorie.

Graag zullen wij daartoe uw compositorische ontwikkeling blijven volgen

Met vriendelijke groet,
Programmadienst Radio,

Cornelis van Zwol,
hoofd afdeling Muziek.

Uitbundig jubileumconcert door oratoriumvereniging

Zaterdagavond hield de christelijke Oratoriumvereniging in De Kolk in Assen een concert ter gelegenheid van haar 50-jarig bestaan. Daarvoor kreeg zij medewerking van het NFO en

een drietal bekende zangsolisten.

Het programma begon met het bekende Gloria van Vivaldi. Het koor begon met zwak articuleren, maar dat werd gaandeweg beter. De typische barok-loopjes van Vivaldi kwamen goed uit. De mezzo-sopraan Catharina Patriasz was duidelijk de betere van sopraan Grethe de Vink, die hier en daar in adem-moeilijkheden kwam.

Nieuwsgierig luisterde men naar de première van Psalm 100 van de dirigent, Wim Stoppelenburg. Een mooi stuk met een sfeer als van Kodály en Wagner Regeny, dat met een volle orkestklank begon. De sopraan moest door een paar lage passages voordat het doorzichtige middendeel met een prachtige doorlopende fluitpartij werd gevolgd door een uitbundig slotgedeelte: Goede reclame voor de noordelijke componisten. Na de pauze stond Mendels-

sohns Lobgesang voor koor, orkest en solisten op het programma. Het NFO kon in de inleidende Sinfonia haar hart ophalen en kwam hierin beter naar voren dan tijdens de rest van de avond. Tenor Howard Crook was veruit de beste solist. De alt en hij lieten Grethe de Vink achter zich. Het koor moest het in het koraal even alleen doen: dan hoor je in een zaal als die van De Kolk alles. Een overdosis sopranen is dan wel wat jammer. Overigens verdiende dit amateurkoor het grote applaus aan het slot.

Linda van der Mast.

* NFO en Oratoriumvereniging
gezamenlijk in actie.

Uitbundig jubileumconcert door oratoriumvereniging

Zaterdagavond hield de christelijke Oratoriumvereniging in De Kolk in Assen een concert ter gelegenheid van haar 50-jarig bestaan. Daarvoor kreeg zij medewerking van het NFO en

een drietal bekende zangsolisten.

Het programma begon met het bekende Gloria van Vivaldi. Het koor begon met zwak articuleren, maar dat werd gaandeweg beter. De typische barok-loopjes van Vivaldi kwamen goed uit. De mezzo-sopraan Catharina Patriasz was duidelijk de betere van sopraan Grethe de Vink, die hier en daar in ademmoelijkheden kwam.

Nieuwsgierig luisterde men naar de première van Psalm 100 van de dirigent, Wim Stoppelenburg. Een mooi stuk met een sfeer als van Kodaly en Wagner Regeny, dat met een volle orkestklank begon. De sopraan moest door een paar lage passages voordat het doorzichtige middendeel met een prachtige doorlopende fluitpartij werd gevolgd door een uitbundig slotgedeelte: Goede reclame voor de noordelijke componisten. Na de pauze stond Mendels-

sohns Lobgesang voor koor, orkest en solisten op het programma. Het NFO kon in de inleidende Sinfonia haar hart ophalen en kwam hierin beter naar voren dan tijdens de rest van de avond. Tenor Howard Crook was veruit de beste solist. De alt en hij lieten Grethe de Vink achter zich. Het koor moest het in het koraal even alleen doen: dan hoor je in een zaal als die van De Kolk alles. Een overdosis sopranen is dan wel wat jammer. Overigens verdiende dit amateurkoor het grote applaus aan het slot.

Linda van der Mast.

RECENSIE

Boom Pers 18.03.13

Immanuël viert eeuwfeest met première

MEPPEL - Een eeuwfeest met een vernieuwend elan. Immanuël maakte het zichzelf niet gemakkelijk tijdens het feestelijke jubileumconcert. De 100-jarige leunde niet op oud en bekend liedmateriaal.

Een echte wereldpremière werd ten doop gehouden. De kerk was door studenten van AOC Terra toepasselijk met muzikale bloemwerken versierd. Jeanny Broekman ontving uit handen van voorzitter Gert de Groot de eerste prijs voor haar saxofooncreatie. Namens de KCZB (Koninklijke Christelijke Zangersbond) kreeg de voorzitter de erepenning voor dit eeuwfeest uitgereikt door dhr. Schimmels. Voor de eerste keer met orkest en parelende soli van sopraan Josefien Stoppenburg zong Immanuël het smekende gebed 'Hör mein Bitten' van Mendelssohn. De Meppeler musicus/componist Wim Stoppenburg, die dit jaar zijn 70e verjaardag viert met een klein festival, schreef speciaal voor Immanuël's jubileum: 'Hymnus'. Geheel in de lijn van de repertoirekeus van het koor, refererend aan hymnen en psalmen uit de kerkmuzikale traditie.

Een dynamische compositie van een hedendaags componist met een modern contrastrijk

klankidroom; geen voor de hand liggende keus. Toch waren er voor de goede luisteraar herkenningsmomenten, zoals de melodie van 'Veni, Veni Immanuel' in het exalterende Jubilate Domino voor koor en soli. Dankzij de accurate orkestdirectie van dirigent Ab Weegenaar werden tempi en fraseringen in de complexe orkestraties indrukwekkend uitgevoerd.

Voor de koorleden vormde de bijna bezwerende meerstemmigheid van de Latijnse teksten (psalm 98) een niet geringe opgave. In de triomfantelijke 'Finale' leken de koorzangers boven zichzelf uit te zingen, voortgestuwd door orgel, orkest en soli.

Felicities

Na de pauze kon het koor opgelucht haar bescheiden bijdrage leveren aan het zelden gehoorde 'Gloria in Excelsis Deo' van Johann Christian Bach. Deze zoon van de beroemde JSB wordt de 'Engelse Bach' genoemd, die naar Italiaans voorbeeld en medegeïnspireerd door Mozart deze feestelijke, charmante compositie schreef.

Prachtig gezongen aria's verbeeldden de muzikale felicitaties voor het jubilerende koor. CGZ Immanuël kan met vertrouwen

Immanuël in de Grote Kerk.

Ebel Zandstra

het volgende millennium in. Het is nog lang niet uitgezongen!

Dick Idema

JUBILEUMCONCERT

Concert: Christelijk Gemengde Zangvereniging Immanuël o.l.v. Ab Weegenaar met 100-jarig jubileumconcert m.m.v. Nieuw Philharmonisch Orkest Groningen, Josefien (sopraan) en Charlotte (alt/mezzo) Stoppenburg, Jeroen de Vaal (tenor), Palle Fuhr Jorgenson (bas), Sander van Houten (orgel, klavecimbel), zaterdagavond

Locatie: Grote Kerk, Meppel

Aantal bezoekers: 350

Waardering: ★★★★★

De Stentor Zwolle

Jubilerend Immanuël maakt het zich niet gemakkelijk met Hymnus

RECENSIE
KOORCONCERT

door **Dick Idema**

MEPPEL - Een eeuwfeest met vernieuwend elan. Zangvereniging Immanuël maakte het zichzelf niet gemakkelijk tijdens het jubileumconcert. De eeuweling leunde namelijk niet op oud en bekend liedmateriaal, maar hield een echte première ten doop. Voor het eerst met orkest en parende soli van sopraan Josefine Stoppelenburg zong Immanuël het smekende gebed 'Hör mein Bitten' van Mendelssohn. De Mep-

peler musicus en componist Wim Stoppelenburg schreef speciaal voor de honderdjarige 'Hymnus'. Geheel in de lijn van de repertoirekeus van het koor, refererend aan hymnen en psalmen uit de kerkmuzikale traditie. Dynamisch werk van een hedendaags componist met een modern contrastrijk klankidoom; niet voor de hand liggend. Toch waren er herkenningmomenten, zoals de melodie van 'Veni, Veni Immanuel' in het exalterende Jubilate Domino voor koor en soli. Dankzij accurate orkestdirectie van dirigent Ab Weegenaar werden de complexe orkestraties indrukwek-

kend uitgevoerd. Voor het koor was de bijna bezwerende meerstemmigheid van de Latijnse teksten geen geringe opgave, maar in de triomfantelijke 'Finale' leken de zangeres boven zichzelf uit te zingen, voortgestuwd door orgel, orkest en soli. Na de pauze klonk het zelden gehoorde 'Gloria in Excelsis Deo' van Johann Christian Bach. Prachtig gezongen aria's verbeeldden de muzikale felicitaties voor het jubilerende koor. Immanuël kan vol vertrouwen verder. Het is nog lang niet uitgezongen!

Meppel, Grote Kerk, 16 maart.

★★★★☆

‘In stilte

Willem Stoppelenburg heeft een nieuw groot werk gecomponeerd: een *Stabat Mater* dat zondag in Emmen in première gaat. „Goede Vrijdag was een kantelmoment in de geschiedenis.”

JOB VAN SCHAIK

Willem Stoppelenburg is een componist die zich zeer bewust is van de culturele context waarin hij opereert. „Ik probeer de traditie in mijn werken te incorporeren”, zegt hij. „Maar daarvoor moet je de traditie waarin je staat wel kennen. Heel veel componisten van tegenwoordig hebben er geen weet van; die hebben vroeger in een popbandje gespeeld. Dat gebrek aan ontwikkeling is een van de grote problemen van onze huidige cultuur.”

Zondag gaat in Emmen het *Stabat Mater* van Stoppelenburg (72) in première, een werk van bijna een uur. Het stuk – over de smart van Maria, de moeder van Jezus, bij het aanschouwen van de kruisdood van haar zoon – staat niet alleen in de traditie van een bekend genre binnen de Europese klassieke muziek. „Het gaat ook over een kantelmoment in de geschiedenis”, zegt Stoppelenburg. „De hele Europese cultuur is voortgekomen uit wat daar op Goede Vrijdag gebeurde.”

Stoppelenburg noemt zichzelf religieus ‘in algemene zin’. „Ik zie het christendom als een onderdeel van onze Europese cultuur, die ik met hand en tand zou willen verdedigen. De Renaissance, de Reformatie en de Verlichting hebben er bepaalde wijzigingen aan gegeven en dat alles heeft onze Europese cultuur gemaakt tot iets unieks. Zelfs de atheïsten zijn daaruit voortgekomen. Maar bijna niemand weet dat meer. Het is een groot gebrek dat we dat niet hebben doorgegeven.”

iets boven water tillen’

Willem Stoppelenburg: „De hele Europese cultuur is voortgekomen uit wat op Goede Vrijdag gebeurde.” FOTÓ CORNÉ SPARIDAENS

De componist uit Meppel maakt zich sterk voor de goede dingen die zijn ontstaan binnen die Europese culturele traditie. Zijn oeuvre, dat inmiddels werken in alle belangrijke genres uit de muzikale traditie omvat, weerspiegelt dat. „Neem de sonatevorm, de hoofdvorm van die traditie”, zegt Stoppelenburg. „Die is ontstaan omdat iedereen in de praktijk voelde dat als je het op die manier muzikaal vormgaf, je in een soort gulden snede terecht kwam. Het is niet zomaar bedacht, maar omdat je daarmee op de beste manier kon zeggen wat je wilde zeggen.”

De vormen en genres zijn er niet voor niets, wil de componist maar zeggen, ze zijn ingebed in onze cultuur. Daarvan moet je je bewust zijn en dat vraagt intellectuele distantie. „Tegenwoordig dompelen kunstenaars zich te veel onder in hun eigen

gevoel, zonder hun verstand te gebruiken.” Dat geldt volgens Stoppelenburg ook voor componisten uit de hoek van de nieuwe spiritualiteit, zoals Arvo Pärt en Joep Franssens. „Ik heb het gevoel dat het intellect uit die muziek is verdwenen. Het is een soort luxepraat over religie.”

Met zijn eigen *Stabat Mater*, geschreven voor twee zangeressen, twee piano's en een kamerkoor, in neoclassicistische stijl, wil hij uitstijgen boven het persoonlijke. „Ik zie het werk als de essentie en niet mijn persoon”, zegt Stoppelenburg. „Tegenwoordig dringen de personen zich vaak zo op dat ze voor hun werk komen te staan. Maar mensen zitten volgens mij helemaal niet te wachten op kunstenaars die zichzelf op de borst kloppen. Het gaat erom iets in stilte boven water te tillen dat er misschien nog niet was.”

In die zin voelt Stoppelenburg

‘Ik probeer een soort evenwicht te vinden tussen gevoel en intellect’

veel meer verwantschap met de grote werken uit de Europese traditie, zoals Bachs *Matthäus Passion*. „Bij Bach ontstaat een soort evenwicht tussen intellect en gevoel dat uniek is. Bij Haydn in *Die Schöpfung* en in *Ein deutsches Requiem* van Brahms zie je dat ook. Zonder me met hen te willen vergelijken, probeer ik in mijn *Stabat Mater* ook zo'n soort evenwicht te vinden.”

Dat neemt niet weg dat het *Stabat Mater* voor hem persoonlijk belangrijk is. „Ik heb het gevoel dat dit een van de kernstukken is van mijn late-

re componeren.” Het is sowieso een genre waarvoor de belangstelling groeit, heeft Stoppelenburg gemerkt. „Je ziet in de passietijd steeds meer uitvoeringen, bijvoorbeeld van Pergolesi's *Stabat Mater*.” Waarschijnlijk wordt zijn eigen werk volgend jaar in de aanloop naar Goede Vrijdag ook nog een paar keer uitgevoerd in Drenthe. „Dat was ook een van de subsidievoorwaarden die de provincie stelde.”

De première van Stoppelenburgs *Stabat Mater* vindt zondagmiddag plaats in de Grote Kerk in Emmen. De uitvoerenden zijn Charlotte en Josefien Stoppelenburg, Pianoduo Blaak en de Kölner Vokalsolisten. Aanvang 15 uur, toegang 17,50 euro. Voor de pauze doet ook organist Janno den Engelsman mee en staan werken op het programma van Caccini, Bach en Schubert.

OPMERKELIJK De eerste uitvoering van *Stabat Mater* van Wim Stoppelenburg vindt plaats in de Kunst Kultur Kirche Allerheiligen in Frankfurt a/d Main komende vrijdagavond.

Cultuur

Nieuwe uitvoering Stoppelenburgs *Stabat Mater*

MEPPEL - De compositie *Stabat Mater* van de Meppeler componist, pianist en dirigent Wim Stoppelenburg wordt op 7 en 9 april weer uitgevoerd. Na de première eind 2015 in de Grote Kerk in Emmen is er een week voor Pasen de tijd weer voor *Stabat Mater*. 'Voor onze tijd actueler dan de vele historische en klassieke *Stabat Maters* die de ronde doen. Juist, omdat er een bijzonder eigentijds levensgevoel in tot uiting komt, aldus Wim Stoppelenburg. De eerste uitvoering vindt plaats in de Kunst Kultur Kirche Allerheiligen in Frankfurt a/d Main komende vrijdagavond en zondagmiddag half 5 in Kasteel Huis Bergh te 's-Heerenberg (bij de Duitse grens), het grootste kasteel van Nederland.

Charlotte en Josefien

De Kölner Vokalsolisten, Charlotte en Josefien Stoppelenburg en Martijn en Stefan Blaak aan de piano voeren de *Stabat Mater* van Stoppelenburg uit. 'Zij zijn de prima vertolkers en zelf als dirigent sta ik in elk geval garant voor een zo 'authentiek mogelijke uitvoering van deze vrouwelijke kijk op dit kantel-gebeuren van Goede Vrijdag,' aldus de componist. Hij is zich zeer bewust van de culturele context waarin hij opereert. Hij probeert de traditie in zijn werken te verwerken. 'Daarvoor moet je de traditie waarin je staat wel kennen. Heel veel componisten van tegenwoordig hebben er geen weet van. Zij hebben vroeger in een popbandje gespeeld. Dat gebrek aan ontwikkeling is een van

Josefien (rechts), Charlotte Stoppelenburg, Martijn en Stefan Blaak.

Frens Jansen ©

de grote problemen van onze huidige cultuur,' aldus de Meppeler componist en publicist.

Stabat Mater is een muziekstuk van bijna een uur en gaat over de smart van Maria, de moeder van Jezus, bij het aanschouwen van de kruisdood van haar zoon. 'Het gaat ook over een kantelmoment in de geschiedenis,' zegt Stoppelenburg. 'De hele Europese cultuur is voortgekomen uit wat daar op Goede Vrijdag gebeurde.' Stoppelenburg noemt zichzelf religieus 'in algemene zin.' 'Ik zie het christendom als een onderdeel

van onze Europese cultuur, die ik met hand en tand zou willen verdedigen. De Renaissance, de Reformatie en de Verlichting hebben er bepaalde wendingen aan gegeven en dat alles heeft onze Europese cultuur gemaakt tot iets unieks. Zelfs de atheïsten zijn daaruit voortgekomen. Maar bijna niemand weet dat meer. Het is een groot gebrek dat we dat niet hebben doorgegeven.'

Evenwicht

Tegenwoordig dompelen kunstenaars zich te veel onder in hun

eigen gevoel, zonder hun verstand te gebruiken, vindt Stoppelenburg. Met zijn eigen *Stabat Mater*, geschreven voor twee zangeressen, twee piano's en een kamerkoor, in neoclassicistische stijl, wil hij uitstijgen boven het persoonlijke.

'Tegenwoordig dringen de personen zich vaak zó op dat ze voor hun werk komen te staan. Maar mensen zitten volgens mij helemaal niet te wachten op kunstenaars die zichzelf op de borst kloppen. Het gaat erom iets in stilte boven water te tillen dat er

misschien nog niet was.' In die zin voelt Stoppelenburg veel meer verwantschap met de grote werken uit de Europese traditie, zoals Bachs *Matthäus Passion*. 'Bij Bach ontstaat een soort evenwicht tussen intellect en gevoel dat uniek is.

Bij Haydn in *Die Schöpfung* en in Ein Deutsches Requiem van Brahms zie je dat ook. Zonder me met hen te willen vergelijken, probeer ik in mijn *Stabat Mater* ook zo'n soort evenwicht te vinden.'

Hij heeft het gevoel dat dit een van de kernstukken is van zijn latere componeren.

OPMERKELIJK Het concert in de Grote Kerk werd gehouden ter gelegenheid van de 75e verjaardag van Wim Stoppelenburg.

Cultuur

Gedenkwaardige première van religieus muziekstuk

MEPPEL - Het applaus in de Grote Kerk in Meppel houdt lang aan. Dirigent én componist Wim Stoppelenburg, de leden van het Kölner Vokalsolisten en het Strijkkwartet nemen de waardering van de bijna honderd bezoekers graag in ontvangst. Paula Stoppelenburg verrast de vocale en muzikale gasten met chocolade paashazen. Het einde van de première van *A Mass Legacy*, een muziekstuk van Wim Stoppelenburg, is feestelijk. Even later schudt hij vele handen van vrienden en kennissen die hem feliciteren met de geslaagde uitvoering.

Het is geen dagelijks werk, de première van een muzikaal stuk van een plaatselijke componist. Reden voor de bekende lokale fondsen en van het nieuwe Cultuurplatform het concert ter gelegenheid van de 75e verjaardag van Wim Stoppelenburg financieel te ondersteunen.

Katholieke mis

A Mass Legacy voor vierstemmig koor en strijkkwartet, is een herziening van een a capella-uitvoering die Stoppelenburg een paar jaar geleden heeft geschreven. Hij heeft de oorspronkelijke teksten uit de katholieke mis gebruikt. Het Gloria in excelsis Deo klinkt prachtig en vurig en het is net of de Grote Kerk de akoestiek aanneemt van een kathedraal. Sopraan Julia Reckendrees heeft een royaal bereik. 'Eer zij God in den hoge in de hoop op vrede voor goedwillende mensen,' zingt ze met grote toewijding.

Vaandeldrager

Wim Stoppelenburg is geen kerkszanger, ook al verzorgde hij onlangs de Preek van de Leek in de Remonstrantse en Doopsgezinde Gemeente. Hij noemt zich religieus in algemene zin. Hij kan het christendom niet los zien van de Europese cultuur waarvan hij in Drenthe en daarbuiten een veelzijdige vaandeldrager is. De uitvoerend musicus is ook componist en een begenadigd publicist. De

De bezoekers in de Grote Kerk genoten van de première-compositie *A Mass Legacy*.

Ebel Zandstra ©

verbinding tussen religie en cultuur, tussen conventies, traditie en vrij denken, tussen beschaving en teloorgang; gelleide onderwerpen waarover hij graag mag filosoferen. Geestelijke muziek is de wetige erigenaam van de religie, liet hij onlangs in een interview optekenen.

Zekerheid

In het door hem verzorgde programmablad geeft hij een toelichting op zijn première-compositie *A Mass Legacy*. Er zitten twee met elkaar verbonden kanten aan het werk: de historie en de verwijzing naar een ongewisse toekomst. Een toekomst die echter vanuit de zingeving juist zekerheid wil bieden. Het klinkt uit de mond van sopraan Julia Reckendrees, bas Fabian Hemmelmann, tenor Leonhard Reso en alt Katharina Georg als een indringende smeekbede. Do-

na nobis pacem: Geef ons vrede.

Hoop

Stoppelenburg hekelt de ridcule verschillen in geloofsbeleving en de in ons land naar zijn mening karikatuurale afscheidingen. De oorspronkelijke teksten van de katholieke mis vertellen voor iedereen het verhaal van hoop en vertrouwen. In het Agnus Dei: 'Lam Gods, degene die de ongerechtigheden van de mensen draagt en die trouw blijft aan waarachtig leven.' Dirigent Stoppelenburg zingt binnensmonds de tekst mee. Hij dirigeert rustig en beheerst en gaat soms over tot heftige bewegingen als het muzikale vuur wordt aangestoken. Hier leeft hij voor. Ook deze kant van zijn onvermoelbare scheppingsdrift als muziek- en woordkunstenaar wil hij dinsdagavond tonen, waar hij pas geleden in Kunsthuis Secretarie als uitvoe-

rend pianist werken van zijn hand liet horen.

Stoppelenburg heeft voor de Grote Kerk een afgewogen programma samengesteld. Eerst twee a capella motetten uit Stabat Mater, het muziekstuk dat hij in 2015 componeerde. Het wordt gezongen door de Kölner vokalsolisten. Mannes Hofsink gaat achter 'zijn' orgel zitten en speelt Drie Stukken voor Orgel, ook van Stoppelenburg. Een kolffe naar de hand van Hofsink. Het eerste deel, Fantasie, doet de naam alle eer aan. Hofsink tovert een bont mozaïek van klankkleuren en ritmewisselingen tevoorschijn. In het Intermezzo neemt hij gas terug om zich uitbundig en expressivistisch te laten gaan in het derde deel Toccata.

Klaagliederen

Een hoogtepunt van het concert zijn twee klaagliederen van Jere-

mia uit het Oude Testament, *Lecons de ténèbres* die meer dan 300 jaar geleden in Frankrijk zijn gecomponeerd door François Couperin. Het eerste deel voor één stem wordt gezongen door sopraan Josefiën Stoppelenburg op het balkon van de kerk.

In het tweede gedeelte voegt alto-mezzo Charlotte Stoppelenburg zich bij haar zus. Belden worden op orgel begeleid door Stephen Alltop, musicus en dirigent in Chicago en partner van Josefiën. Zijn orgelspel is ingetogen, bijna verstild. Josefiën en Charlotte maken er met name voor hun vader een onvergetelijk concert van. Wim Stoppelenburg zit in een achterafrij met toegeknepen ogen te luisteren.

De bewondering voor zijn beide dochters hangt als een muzikale ambtsketen om zijn nek.

Ton Henzen

'Mijn muziek is mijn autobiografie'

Wim Stoppelenburg wordt zondag 75 jaar. Dat viert de componist uit Meppel onder meer met de première van *A Mass Legacy*. „Ik wil het hebben over de dingen die in de mis gezegd worden.”

JOB VAN SCHAİK

Hij mag dan 75 jaar worden, van ophouden wil Wim Stoppelenburg niets weten. „Ik zou wel gek zijn”, zegt de componist uit Meppel. „Dan ensceneer je je eigen ondergang. Je moet jezelf doelen blijven stellen.” Er liggen plannen voor twee opera's. „Eentje over de draad van Ariadne, waar ik al een scène van 20 minuten van heb gemaakt, en iets komisch: een nieuwe versie van het verhaal van Don Juan.”

Dat zijn enorme klussen, zegt Stoppelenburg. „Ik moet eerst even uitpuffen. Ik ben een druk baasje momenteel. En ik wil ook mijn pianospel goed bijhouden. Het gaat allemaal niet meer zo snel als veertig jaar geleden.” Toch klaagt Stoppelenburg allerm minst. Natuurlijk kraakt het lichaam soms onder de last van de verstreken jaren. „Maar ik fiets nog om de paar dagen een rondje door Drenthe op mijn sportfiets”, zegt hij. „Zonder trapversterking.”

Volgende week dinsdag gaat er een nieuw stuk van de componist in première in de Grote Kerk in Meppel: *A Mass Legacy*, voor 4-stemmig koor en strijkkwartet. „Het is een werk van 30 à 35 minuten; een revisie van een a-capellaversie die ik een paar jaar geleden heb geschreven. Ik heb de oorspronkelijke teksten gebruikt uit de katholieke mis. Het is een soort reactie op het feit dat muziek die in de kerk wordt gespeeld

'Geestelijke muziek is de wettige erfgenaam van de religie'

vaak zo beschamend is.”

Stoppelenburg is geen kerkganger, maar noemt zichzelf 'religieus in algemene zin'. Het christendom is voor hem onlosmakelijk verbonden met de Europese cultuur, die hij hoog houdt. Niet dat hij zich verbonden voelt met de orthodoxe vormen van het geloof, integendeel. „Al die kleine verschillen benadrukken en je eigen gelijk vieren, wat een onzin. Ik voel me wat dat betreft meer een erfgenaam van Erasmus.”

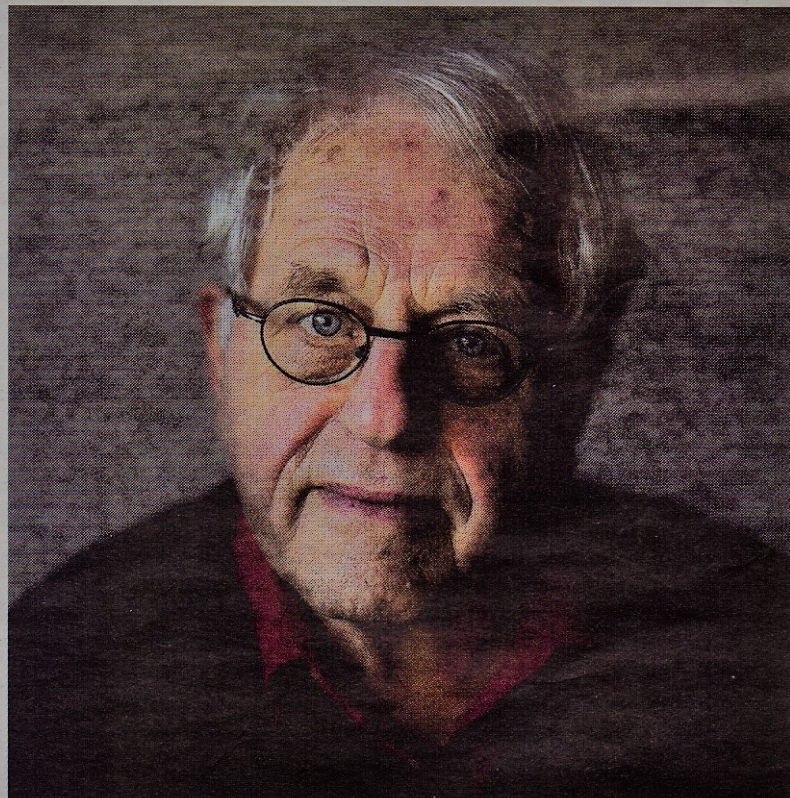
Het gaat hem om de verbintenis met de traditie. „Geestelijke muziek is de wettige erfgenaam van de religie”, zegt Stoppelenburg. „Maar als dat verband niet wordt aangebracht, krijg je een enorme platheid. Dat zie je bijvoorbeeld gebeuren bij *The Passion*.” Ook van de meer meditatieve religieuze muziek van hedendaagse componisten als Joep Franssens of Arvo Pärt moet hij niet veel hebben. „Dan krijg je een soort spiritualiteit waarbij zelfs een strandwandeling

als religieus wordt ervaren.”

Met zijn *A Mass Legacy* wil hij een tegenkracht bieden. „Je moet je verdiepen in de materie. Ik wil het hebben over de dingen die in de mis gezegd worden. Wat gebeurt er eigenlijk? Wat staat er? Waar dachten de mensen aan in die tijd? Wat hadden ze in hun hoofd?” Die intellectuele context en kennis van de traditie ontbreekt vaak, zegt Stoppelenburg.

Hij zal erop blijven hameren in zijn werk. „Er zijn meer componisten geweest die dat hebben gedaan, zoals Stravinsky met zijn *Symphonie de Psaumes*. Misschien dat ik daar ook iets in kan betekenen.” Er is hem wel eens gevraagd of het niet tijd is om zijn autobiografie te schrijven, inclusief al zijn ideeën over muziek, nu hij 75 wordt. „Mijn antwoord is dan: mijn muziek is mijn autobiografie. Luister daar maar naar.”

Op dinsdag 27 maart is in de Grote Kerk in Meppel een passieconcert waarbij *A Mass Legacy* wordt uitgevoerd door de Kölner Vokalsolisten en het Aristo Strijkkwartet. Ook worden er delen uit Stoppelenburgs *Stabat Mater* uitgevoerd en drie orgelwerken van zijn hand. Verder staat Couperins *Leçons de ténèbres* op het programma. Aanvang 20 uur; toegang 12 euro.

Componist Wim Stoppelenburg. FOTO ARCHIEF DVHN

‘Dit is mijn laatste grote werk’

10 vln N 24-8-21

Componist Willem Stoppelenburg (78) uit Meppel is niet voor een gat te vangen. Nu de pandemie voortduurt en de uitvoering in volledige bezetting van zijn fonkelnieuwe en ambitieuze compositie *Erasmus, een humanistisch oratorium* onmogelijk maakt, is er zaterdag toch een première. In uitgekledede bezetting. „Dit is mijn laatste grote werk.”

PETER VAN DER HEIDE

Een periode van vertwijfeling. Zo omschrijft componist Willem Stoppelenburg (78) uit Meppel de tijd die hij doormaakt sinds hij het werken aan zijn compositie *Erasmus* na meer dan twee jaar heeft afgerond. „Die tijd duurt totdat het werk is gespeeld en ik een opname heb kunnen beluisteren. Dan pas hoor ik het van de buitenkant en kan ik horen wat het is geworden.”

In zijn hoofd hoort hij de bijna twee uur durende compositie, een humanistisch oratorium, al wel. Met zoals door hem bedacht een flink koor en een orkest. Maar helaas, vooralsnog zal Stoppelenburg (Berkouwe, 1943) het moeten doen met de opname die de Concertzender en RTV Meppel maken van de première in de Grote Kerk in Meppel.

En omdat een grootschalige uitvoering er voorlopig niet inzit, verkleinde Stoppelenburg de bezetting tot een hanteerbaarder formaat van strijkkwartet, orgel, piano, vier solozangers en vier leden van de Kölner Vokal Solisten. „Een mini-uitvoering vind ik wel een goede benaming. Niet in omvang, maar in bezetting.”

Stoppelenburg studeerde piano, viool, schoolmuziek en orkestdirectie aan het conservatorium in Groningen, dirigeerde daar onder meer het studentenorkest Bragi en een oratoriumkoor in Assen. Als autodidacte componist – „ik ben inderdaad geen volgeling van een compositieleraar” – leverde hij omvangrijke werken af, zoals de opera's *Salto Mortale* (naar een libretto van Belcampo) en *Het Uital* (over Van Gogh). In de jaren 90 dirigeerde hij het Nederlands Filharmonisch Orkest tijdens een uitvoering van zijn eigen *Westerbork Symfonie* en ontving hij de Culturele Prijs van Drenthe.

Dat Stoppelenburg zich, onder-

Componist Willem Stoppelenburg: „Een mini-uitvoering vind ik wel een goede benaming. Niet in omvang, maar in bezetting.”

FOTO CORNÉ SPARIDAENS

‘Er was nog geen omvattend oratorium over deze grote figuur’

tussen op respectabele leeftijd, nog eens waagde aan het schrijven van wat hij een structureel werk noemt, is te danken aan het verzoek dat hij ontving van de Koninklijke Oratorium Vereniging Middelburg. Zijn zingende dochters Charlotte en Josefin waren in Zeeland een paar keer als solist ingehuurd. Van het een kwam het ander.

„Of ik niet een requiem wilde schrijven. Ik dacht, dat moet ik maar niet doen, dan wordt het er een voor mezelf. Maar ik had wel zin een verhalend muziekstuk te schrijven over een bekende figuur. En er zijn wel stukken van Erasmus op muziek gezet, zoals *Lof der Zotheid* en *De Klacht van de Vrede*, maar er was nog geen omvattend oratorium over deze grote figuur uit de Nederlandse geschiedenis gemaakt.”

Tijdens de voorpresentatie in het Stedelijk Museum Meppel, anderhalve week geleden, verrast Stoppelenburg zichzelf als hij achter de piano zit. „Die componist heeft het me niet gemakkelijk gemaakt, dacht ik.

Maar ik heb geleerd een innerlijke scheiding aan te brengen tussen het componist zijn en het uitvoerende zijn.”

Zijn dochter Charlotte, alt-mezzo, begeleidt hem als hij in de trouwzaal enkele stukken laat horen. Tussendoor geeft hij uitleg en de pakweg twintig aanwezigen – „een klein klasje” – bladeren door het libretto dat hij eigenhandig samenstelde na bestudering van Desiderius Erasmus (Rotterdam, 1466–Bazel, 1536). Hij was vooral onder de indruk van de biografie die Stefan Zweig schreef. „Erasmus was een onwettig kind van een priester, dat kon toen nog. Zijn vader en moeder bezweken allebei aan de pest.” Over pandemie- en gesproken.

In het tekstboek legt Stoppelenburg uit dat hij zich dankzij zijn vrijzinnig Nederlands-hervormde achtergrond wel enigszins kan identificeren met het gedachtegoed van, in zijn woorden, deze grote 16e-eeuwse noordelijke christen-humanist. Dat hij de geboortestreek deelt met Erasmus scheidt ook nog een band. „Ik zie hem vooral als een scherp denker en een publicist die de mensheid een spiegel voor wilde houden en als pacifist de wereld wilde verbeteren.”

Stoppelenburgs oratorium moet na de première de wijde wereld in, het moet een eigen leven gaan leiden. „Dat is inderdaad een diepe

wens.” Hoe de toekomst van het werk eruitziet, is gezien de huidige omstandigheden moeilijk te voorspellen. Wie weet lukt het volgend jaar in Gouda, als wordt gevierd dat het 750 jaar geleden stadsrechten kreeg; het plaatselijke Erasmusgenootschap maakt zich er al hard voor.

De componist vreest dat het nog wel even duurt voor de koren, die lange tijd helemaal niet konden repeteren, weer op niveau zijn. „Die korencultuur heeft wel een klap ge-

kregen. In de klassieke sector moeten we het ook van de wat oudere mensen hebben, dat is grotendeels ons publiek. Maar ik merk dat die groep nog wat huiverig is om samen te komen.”

De première van *Erasmus, een humanistisch oratorium* van Willem Stoppelenburg vindt zaterdag 28 augustus vanaf 15.00 uur plaats in de Grote Kerk in Meppel. Vanwege de beperkende coronamaatregelen is in de kerk plek voor 120 bezoekers.

Tijdens de voorpresentatie van het nieuwe werk van Willem Stoppelenburg speelde de componist samen met zijn dochter Charlotte.

FOTO GERRIT BOER